

TOUKO- TUETUSTA VAPAAEHTOISTOIMINNASTA OPINTOIHIN JA TYÖELÄMÄÄN KOILLIS-SAVOSSA

1. HANKKEEN KUVAUS LYHYESTI

Hankkeen tavoitteena on kehittää ja testata tuetun vapaaehtoistoiminnan malli työelämän ulkopuolella tai muutoin elämäntilanteensa takia heikommassa asemassa olevien 18–65-vuotiaiden työ- ja toimintakyvyn parantamiseen, osallisuuden vahvistamiseen sekä mielen hyvinvoinnin tukemiseen Kaavilla, Tuusniemellä ja Juankoskella.

Kehitettävän toimintamallin keskiössä on asiakkaan haaveet, unelmat ja arvot. Asiakkaan kanssa työskentelyssä hyödynnetään toipumisorientaatiota ja logoterapiaa yhdistelevää työskentelyotetta, jotka tuovat uudenlaisen lähestymistavan asiakkaan elämäntilanteeseen ja taitoihin. Työskentelyotetta käytetään ryhmä- ja yksilötapaamisissa, joissa vahvistetaan asiakkaan mielen hyvinvoinnin ja arjen hallinnan taitoja sekä tuetaan asiakasta siirtymään työelämään tai opintoihin vapaaehtoistoiminnan kautta. Asiakkaalle etsitään hänen haaveisiinsa ja tarpeisiinsa parhaiten vastaava vapaaehtoistehtävä riippumatta siitä, mikä organisaatio tehtävää tarjoaa.

Hanke toteutetaan harvaan asutuissa kunnissa, joissa mielenterveysindeksi ja työttömyysluvut ovat korkeat ja kohderyhmän tavoittaminen sekä kuntoutuminen työelämään on haasteellisempaa. Kehitettävän toimintamallin uutuusarvot ovat järjestörajat ylittävässä toiminnassa, ennaltaehkäisevän mielenterveystyön vahvistamisessa, mielenterveystyön ja vapaaehtoisten johtamisen käytäntöjen yhdistämisessä työkykyä edistäviin palveluihin sekä uudenlaisessa työskentelyotteessa.

2. MITÄ UUTTA TÄMÄ HANKE TARJOAA?

Hankkeen uutuusarvo on toipumisorientaatiota ja logoterapiaa yhdistelevässä työskentelyotteessa. Suomessa ei ole olemassa toimintamallia, joka hyödyntäisi näitä menetelmiä yhdessä. Toipumisorientaation mukainen työskentelyote mahdollistaa sen, että hankkeeseen osallistuvat kohdataan ilman sairaan identiteettiä (Nordling, 2023). Työllistymisen palvelut keskittyvät usein asiakkaan ongelmiin ja rajoitteisiin, mikä ei ylläpidä toivoa. Toipumisorientaation mukaisesti työskennellessään työntekijä voi aluksi kokea, että asiakkaan asettamat tavoitteet, esim. unelmatyöpaikasta, ovat epärealistisia. Tutkimukset kuitenkin osoittavat, että kun asiakas saadaan työskentelemään epärealistisen tavoitteen eteen, muokkautuu tavoite työskentelyn edetessä realistisemmaksi ja saavutettavammaksi. Olennaista on, että asiakkaan toivon tunnetta tuetaan koko prosessin ajan.

Nykyisissä työllisyyspalveluissa ei oteta riittävästi huomioon sitä, että mielenterveyden häiriöistä ja riippuvuussairauksista toipumisessa asiakkaan asenteet, arvot, tunteet, roolit, päämäärät ja taidot muuttuvat. Tällöin asiakkaan on mahdotonta palata takaisin elämään, jota hän eli ennen sairastumistaan. (Deegan, 2001; Slade, Amering ja Oades, 2008) Tästä näkökulmasta ajateltuna voidaan kyseenalaistaa se, että kuinka paljon työllistymisen palveluissa mielenterveys – ja

päihdetoipujia kannattaa ohjata toimimaan aikaisempien työpaikkojen, osaamisen ja taitojen mukaan. Ne ovat asiakkaan osaamisen taustalla, mutta ne eivät saisi olla ainoita asiakkaan päämääriä määritteleviä asioita. Olemme havainneet, että erilaiset elämän vastoinkäymiset (esim. ero, oma tai läheisen sairastuminen, läheisen kuolema ja työpaikasta irtisanominen) käynnistävät samankaltaisen muutosprosessin, vaikkakin muutos ei välttämättä ole niin kokonaisvaltainen kuin mielenterveys – ja päihdetoipujilla.

Pohjois-Savossa ei ole olemassa tuettua vapaaehtoistoimintaa, joka ei rajoittuisi pelkästään yksittäisen järjestön toimintaan (esim. kulttuuripajamalli). Tässä hankkeessa lähdetään etsimään asiakkaan haaveisiin ja tarpeisiin parhaiten vastaavaa vapaaehtoistehtävää riippumatta siitä mikä organisaatio tehtävää tarjoaa. Kehitettävä toimintamalli on vahvasti asiakaslähtöinen ja sen avulla otetaan askel lähemmäksi asiakkaan mahdollista työ – tai opiskelupaikkaa ja vahvistetaan asiakkaan motivaatiota työskennellä tavoitteidensa eteen.

Logoterapia on vielä suhteellisen tuntematon työskentelytapa, jota hyödynnetään lähinnä yksilöterapioiden ja työnohjauksessa. Sen mahdollisuuksia järjestö- ja vapaaehtoistyössä ei ole vielä testattu. Toipumisorientaation viitekehykseen kuuluu elämän merkityksellisyys, johon logoterapian tarkoituksellisuus antaa erinomaisia työkaluja. Työttömyys nähdään usein elämänvaiheena, josta pitää päästä eroon mahdollisimman nopeasti. Logoterapiassa painotetaan asiakkaan kykyä hyväksyä nykyinen elämäntilanne, jotta voidaan katsoa tulevaisuuteen tämänhetkisten esteiden ja elämäntilanteen yli (Suomen logoterapiainstituutti, 2024). Olennaista on asiakkaan arvot, jotka mahdollistavat elämän tarkoituksen löytymisen. Logoterapia antaa asiakkaalle välineitä suuntaamaan toimintaansa uuteen mielekkääseen elämänvaiheeseen vastoinkäymistensä jälkeen.

3. HANKKEEN TOTEUTTAJAN TAUSTA

MieliHyvin Savosta ry:n vankka kokemus järjestölähtöisen mielenterveystyön tavoitteellisesta kehittämisestä, monipuolisten menetelmien hyödyntämisestä mielen hyvinvoinnin parantamisessa, vapaaehtoisten johtamisesta, mielenterveys – ja päihdetaustaisten vapaaehtoisten kanssa työskentelystä, onnistuneista vapaaehtoistoiminnan käytäntöjen juurruttamisesta pienillä paikkakunnilla ja toipumisorientaation mukaisesta työotteesta antavat erinomaisen pohjan hankkeen toteuttamiseen ja juurruttamiseen. Toiminnastamme valmistuneessa pro gradu -tutkielmassa havaittiin, että vapaaehtoisena toimiminen koettiin työhön paluun ja opiskelujen aloittamisen mahdollistajana. Vapaaehtoisuus kohensi toimintakykyä sekä lisäsi itseluottamuksen, positiivisuuden ja merkityksellisyyden kokemuksia. Vapaaehtoiset kokivat myös tekevänsä yhteiskunnallisesti arvokasta työtä. (Turunen, 2017)

4. KOHDERYHMÄ

Hankkeen pääasiallisena kohderyhmänä on Kaavilla, Tuusniemellä ja Juankoskella asuvat 18–65-vuotiaat työikäiset henkilöt, jotka ovat opintojen ja työelämän ulkopuolella tai muutoin elämäntilanteestaan johtuen haavoittuvassa tai heikommassa asemassa. Pohjois-Savon ELY-keskuksen joulukuun 2024 työllisyyskatsaukseen ja STEA-avusteisen toimintamme tuloksiin perustuen arvioimme, että hankkeen kohderyhmää on hankkeen toiminta-alueella yhteensä 700 henkilöä. Arvioimme mukaan hankkeella tavoitetaan 46 henkilöä.

Hankkeen välillisinä kohderyhminä ovat mielenterveys – ja päihdekuntoutujien läheiset, perheet ja vapaaehtoistoimintaa järjestävät organisaatiot Kaavilla, Tuusniemellä ja Juankoskella.

Kohderyhmän tavoittaminen

Asiakkaiden ohjaus hankkeeseen

Hankkeessa panostetaan erityisesti siihen, että asiakkaat ohjautuvat yhteistyökumppaneidemme kautta hankkeeseen. Järjestöllämme on vuosien kokemus ja laajat yhteistyöverkostot tämänkaltaiseen asiakasohjaukseen. STEA-avusteiseen toimintaamme ohjautuu vuosittain keskimäärin 200 henkilöä 17 eri yhteistyökumppanin kautta.

Pohjois-Savon hyvinvointialue

Asiakkaita ohjautuu hankkeeseen etenkin sosiaalisen kuntoutuksen palveluista ja sosiaaliohjaajilta. Lisäksi asiakkaita voi ohjautua kuntien terveyskeskusten psykiatrisilta sairaanhoitajilta ja psykologeilta.

Alueen ammattilaiset tuntevat järjestömme vahvasta vapaaehtoistoinnista. Pohjois-Savon hyvinvointialueelta on ajoittain otettu yhteyttä ja kysely asiakkaan puolesta järjestömme vapaaehtoistoinnin koulutuksista ja mahdollisuuksista toimia vapaaehtoisena muilla paikkakunnilla kuin Kuopiossa.

TE-palvelut/Kuopion kaupunki

Työllistymisen palveluiden linjauksen mukaan he eivät tee hankkeisiin puoltolausuntoja tai aiesopimuksia, mutta ovat mielellään mukana ohjaamassa asiakkaita hankkeeseen. Hanketyöntekijä pääsee työllistymisen palveluiden työntekijätiimin Teams-palaveriin esittelemään hankkeen toimintaa. Työllistymisen palvelut ovat nimenneet hankkeelle yhteyshenkilön.

Kuntien ehkäisevän mielenterveys – ja päihdetyön koordinaattorit ja vastaavat henkilöt

Hakemuksen liitteenä toimitetaan puoltolausunnot Kaavin ja Tuusniemen kunnista sekä Kuopion kaupungilta.

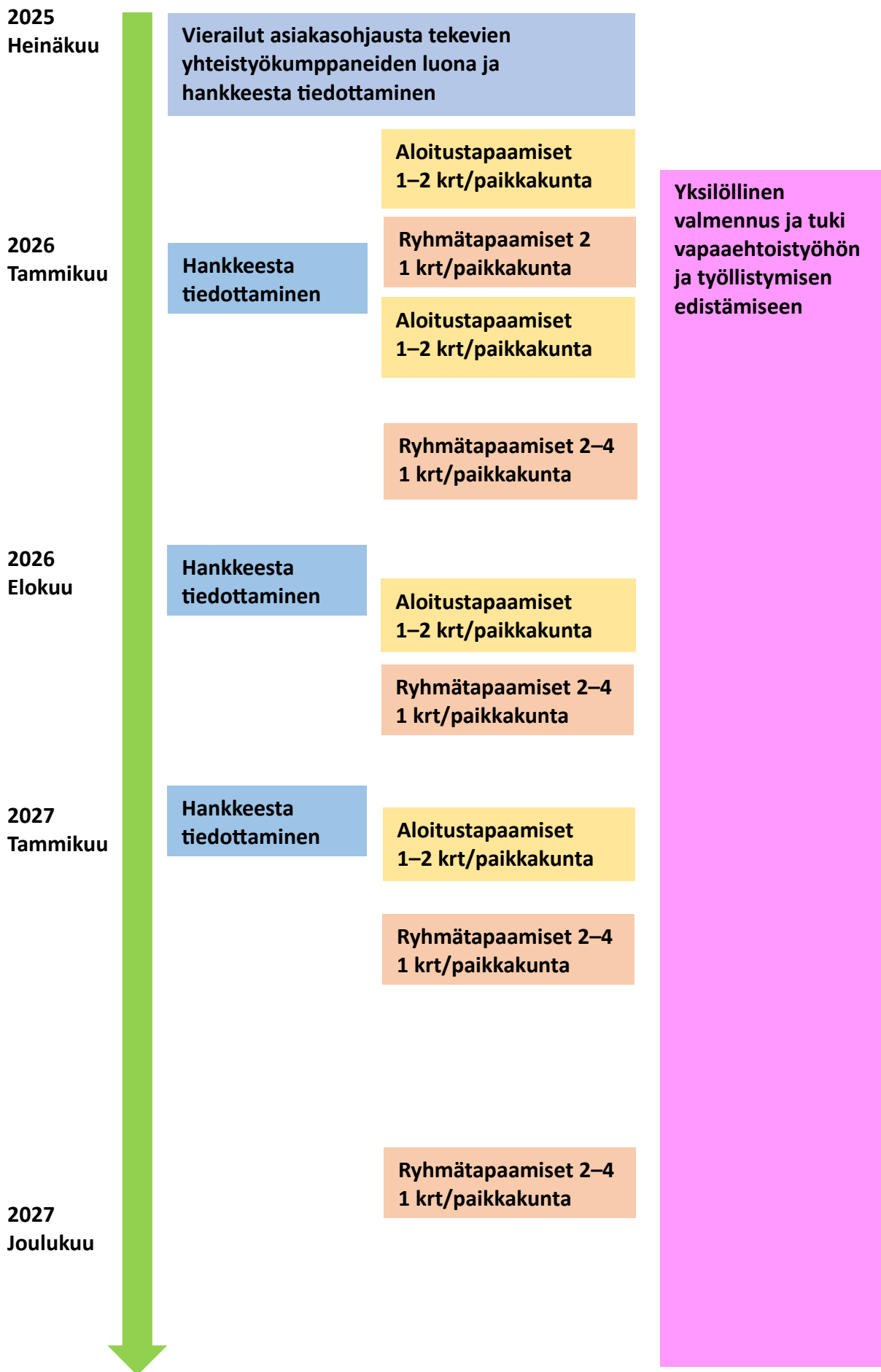
Muut yhteistyökumppanit

Olemassa olevien yhteistyökumppaneidemme lisäksi kohderyhmän tavoittamisessa hyödynnetään verkostossamme olevia henkilöitä, joilla on paikallistuntemusta alueen asukkaista ja tietoa siitä, ketkä ovat jääneet palveluiden ulkopuolelle. Järjestöllämme on yhteydet esimerkiksi ammattilaisiin, jotka asuvat hankkeen paikkakunnilla, mutta eivät ole enää Pohjois-Savon hyvinvointialueella töissä. Olemme havainneet, että palvelujärjestelmän keskittyessä suurempiin kasvukeskuksiin, hukataan työntekijöiden hiljaista tietoa paikallisten asukkaiden elämäntilanteesta.

5. AIKATAULU

Hankkeen kesto	30 kk (2,5 vuotta)
Hankkeen aloitusajankohta	1.7.2025
Hankkeen lopetusajankohta	31.12.2027
Hankkeen tarkempi aikataulu on esitetty kuvassa 1.	

Kuva 1. HANKKEEN AIKATAULU

6. TOIMENPITEET

Hankkeessa kehitetään ja testataan tuetun vapaaehtoistoiminnan malli, jossa yhdistetään yksilöllistä tukea ja ryhmävalmennusta.

Asiakkaat tulevat hankkeeseen erilaisista lähtökohdista ja erilaisilla tiedoilla ja taidoilla. Yksilöllisen tuen avulla pystymme vastamaan kunkin asiakkaan erityistarpeisiin ja huomioimaan mielenterveyden haasteet, riippuvuudet ja muut mahdolliset työ- ja toimintakykyyn vaikuttavat tekijät. Ryhmävalmennuksissa autetaan asiakasta tunnistamaan työllistymistä edistäviä vahvuuksiaan, kiinnostuksen kohteitaan, taitojaan ja arvojaan. Ryhmävalmennukset vähentävät myös yksinäisyyden kokemusta vahvistamalla sosiaalisia taitoja ja yhteisöllisyyttä sekä tarjoamalla mahdollisuuden vertaistukeen samassa elämäntilanteessa oleville.

Heti asiakassuhteen alussa asiakkaalle etsitään vapaaehtoistyö, joka vastaa asiakkaan haaveita ja unelmia sekä sisältää asiakkaalle mieluisan työpaikan elementtejä. Vapaaehtoistyön kautta pitkään työelämän ulkopuolella oleva henkilö pääsee testaamaan omaa osaamistaan, jolloin kynnys työelämään tai opintojen aloittamiseen madaltuu. Asiakas voi tehdä vapaaehtoistyötä yksistään, työparina tai ryhmän kanssa yhdessä. Hanketyöntekijä tukee hankkeeseen osallistuvia vapaaehtoistehtävässä koko hankkeen ajan. Hanketyöntekijä pitää yhteyttä asiakkaisiin kasvotusten, puhelimitse ja digitaalisia välineitä hyödyntäen.

1. Aloitustapaaminen

Aloitustapaamisessa esitellään hankkeen työntekijä ja tutustutaan hankkeeseen ohjautuneisiin asiakkaisiin. Tapaamisessa arvioidaan asiakkaan toimintakykyä työskennellä vapaaehtoisena ja kartoitetaan asiakkaan unelmia, kiinnostuksen kohteita ja taitoja, joita hän voisi hyödyntää tulevassa työtehtävässään/opinnoissaan. Aloitustapaamisessa esitellään konkreettisia esimerkkejä yhteistyökumppaneiden tarjoamista vapaaehtoistehtävistä. Aloitustapaamisessa voidaan hyödyntää kokemusasiantuntijaa asiakkaan mielenkiinnon ja motivaation herättelemiseksi. Aloitustapaamisia järjestetään jokaisella paikkakunnalla 1–2 kertaa kevä- ja syyskaudella (yht. 4–8 krt/paikkakunta).

2. Yksilövalmennus (kasvotusten tai etäyhteydellä)

Yksilövalmennuksen ensimmäinen ajankohta sovitaan asiakkaan kanssa heti aloitustapaamisessa. Yksilövalmennuksessa syvennetään asiakkaan aloitustapaamisessa esille nostamia haaveita ja tavoitteita, vahvistetaan arjen hallinnan taitoja ja kartoitetaan tarkemmin asiakkaan elämäntilannetta ja mahdollisia työkykyyn liittyviä haasteita. Asiakkaan työskentely vapaaehtoisena pyritään käynnistämään välittömästi ensimmäisen yksilövalmennustapaamisen tai peräti aloitustapaamisen jälkeen. Hanketyöntekijä valmentaa asiakasta vapaaehtoisena työskentelyyn ja varmistaa sen, että asiakas saa tarvittavan perehdytyksen taustaorganisaation käytäntöihin. Taustaorganisaation edustajat pyritään ottamaan mukaan valmennukseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta edustaja tulee asiakkaalle tutuksi. Hanketyöntekijä varmistaa, että asiakas saa tarvittavan tuen taustaorganisaatiosta ja toimii taustatukena vapaaehtoistehtävässä. Muu asiakkaan työ – ja toimintakykyä vahvistava tuki annetaan vapaaehtoisena työskentelyn rinnalla.

Yksilövalmennusta järjestetään asiakkaan tarpeen mukaan vähintään kaksi kertaa kevät- ja syyskaudella.

Yksilövalmennuksessa voidaan...

- kirkastaa asiakkaan unelmia ja tavoitteita, jos asiakas ei osaa määritellä niitä
- kartoittaa asiakkaan työ- ja toimintakykyyn liittyviä haasteita
- vahvistaa mielen hyvinvoinnin taitoja (esim. liikunta, ravitseminen, palautuminen, sosiaaliset taidot)
- vahvistaa arjen hallinnan taitoja (esim. arkirytmä, muistaminen, riittävä uni, harrastukset, valinnat)
- toimia asiakkaan tukihenkilönä vapaaehtoistyön ensimmäisinä päivinä
- tukea asiakkaan psyykkistä hyvinvointia vapaaehtoistyössä (esim. vapaaehtoistyössä ilmenevät ongelmatilanteet)
- pohtia yhdessä asiakkaalle sopivia työ- ja opiskelupaikkamahdollisuuksia
- pohtia yhdessä asiakkaan tarvitsemaa työllistymistä edistävää täydennyskoulutusta
- tukea asiakasta työhön/opintoihin siirtymisessä
- ohjata asiakas työ – ja toimintakykyä vahvistaviin palveluihin

Yksilövalmennuksen rinnalla hyödynnetään monipuolisesti yhteistyökumppaneiden tarjoamia palveluita ja järjestämme STEA-avusteista toimintaa Kaavilla ja Tuusniemellä (esim. keskusteluryhmät, kuntosaliryhmä, arjen taitojen ryhmä, kädentaitojen ryhmä, miesten toimintaryhmä).

3. Ryhmävalmennukset vapaaehtoisille 8 krt/paikkakunta

Ryhmävalmennuksissa vapaaehtoistyötä tekevät tapaavat toisiaan ja pääsevät jakamaan kokemuksiaan tekemästään vapaaehtoistyöstä. Ryhmävalmennukset pyritään järjestämään niin, että ensimmäinen ryhmävalmennus olisi siinä vaiheessa, kun asiakas on tehnyt vapaaehtoistyötä 1–2 kk:n ajan. Ryhmävalmennusten sisällöt suunnitellaan niin, että niihin voi osallistua hankkeen eri vaiheessa olevia asiakkaita. Ryhmävalmennuksen paikkakunta voidaan tarvittaessa yhdistellä ja järjestää kimpakyytejä, jos paikkakunnan osallistujamäärä jää pieneksi. Ryhmävalmennuksia voidaan tarvittaessa jaotella ikäryhmittäin ja niitä voidaan järjestää myös hybridinä sekä kohdennetusti samankaltaisten haasteiden kanssa kamppaileville.

Ryhmävalmennuksissa

- tunnistetaan asiakkaiden vahvuuksia, kykyjä ja taitoja
- vahvistetaan mielen hyvinvoinnin ja arjen hallinnan taitoja
- herätellään ajatuksia opintoihin ja työelämään siirtymisestä
- lisätään asiakkaiden hyväksyvää asennetta tämänhetkiseen elämäntilanteeseen ja vahvistetaan tulevaisuudenuskoa
- kartoitetaan tarpeita mahdollisiin täydennyskoulutuksiin

4. Vapaaehtoisten täydennyskoulutus

Kun asiakkailla nousee työllistymistä edistäviä täydennyskoulutustarpeita (esim. ryhmänohjaaja- ja hygieniapassikoulutus, järjestyksenvalvoja – tai EA-kurssi) voidaan flat ratea käyttää kurssimuotoisen toiminnan järjestämiseen.

HANKESUUNNITELMA 2025

ESR+ KANSALAISTOIMIJALÄHTÖINEN KEHITTÄMINEN

Aloitustapaamiset sekä yksilö - ja ryhmävalmennukset toteutetaan Kaavilla hakijaorganisaation toimipisteessä, Tuusniemellä Tuusniemen järjestötilassa (olemassa oleva sopimus Tuusniemen kunnan kanssa) ja Juankoskella Juankosken Soihtu ry:n tai Kuopion kaupungin tiloissa. Yksilövalmennusta voidaan järjestää myös asiakkaan valitsemassa paikassa.

VIESTINTÄSUUNNITELMA

Viestinnän tavoitteena on

- varmistaa, että pääasiallinen kohderyhmä ja asiakasohjausta tekevät yhteistyötahot tietävät hankkeen toiminnasta
- tavoittaa kohderyhmään kuuluvia henkilöitä, jotka eivät ole minkään säännöllisen tuen tai palvelun piirissä

Viestinnän varsinaiselle kohderyhmälle ja heidän läheisilleen viestitään seuraavien kanavien kautta:

- nettisivut (mielihyvinry.fi; lähellä.fi)
- Facebook-sivut
- kuntien nettisivut, ilmoitustaulut ja digitaaliset näytöt
- yleisötilaisuuksissa tiedottaminen (esim. Tuusniemen kesän avaus)

Hankkeen välilliseen kohderyhmään kuuluville sosiaali – ja terveydenhuollon ammattilaisille sekä kuntien ja järjestöjen työntekijöille viestitään seuraavien kanavien kautta:

- yhteistyökumppaneiden postituslista (yht. 105 ammattilaista)
- verkostopalaverit
- kuntien sähköpostilistat järjestöille
- Kansalaistoiminnan keskus Tukipilarin uutiskirje
- työllistymisen palveluiden työntekijätiimien Teams-tapaamiset

Lanseerausviestintä

- 1) Heinäkuussa lähetetään lehdistötiedote hankkeen toiminnasta Koillis-Savo -lehteen, Savon Sanomiin, YLE Savoan ja Savon Aallot -radioon
- 2) Elokuussa vieraillaan asiakasohjausta tekevien yhteistyökumppaneiden luona
- 3) Elokuussa tehdään one-to-one-sähköpostiviestintää ammattilaisille, joiden tiedämme kohtaavan hankkeen kohderyhmää

Hanketyöntekijä vastaa viestinnästä ja sen toteutuksesta. Hakijaorganisaation toiminnanjohtaja valvoo viestintäsuunnitelman toteutumista.

AIKATAULUTUS

Heinäkuu 2025-elokuu 2025

- hanketyöntekijän perehdyttäminen
- aloitustapaamisten sisältöjen tarkempi suunnittelu
- hankkeen viestintämateriaalien laadinta
- lanseerausviestinnän toteuttamien- ohjausryhmän muodostaminen

Syyskuu 2025-helmikuu 2026

- aloitustapaamiset kolmella paikkakunnalla

HANKESUUNNITELMA 2025

ESR+ KANSALAISTOIMIJALÄHTÖINEN KEHITTÄMINEN

- ensimmäiset 10 asiakasta ohjautuu hankkeeseen ja aloittavat tekemään vapaaehtoistyötä
- vapaaehtoistyön rinnalla kulkee yksilövalmennus
- ryhmävalmennukset 2 krt/paikkakunta
- syys-lokakuussa ohjausryhmän ensimmäinen tapaaminen
- tammi-helmikuussa uusista aloitustapaamisista viestiminen- helmi-maaliskuussa ohjausryhmän tapaaminen

Maaliskuu 2026-elokuu 2026

- aloitustapaamiset kolmella paikkakunnalla
- 12 uutta asiakasta ohjautuu hankkeeseen ja aloittavat tekemään vapaaehtoistyötä
- vapaaehtoistyön rinnalla kulkee yksilövalmennus
- ryhmävalmennukset 2 krt/paikkakunta
- syys-lokakuussa asiakassuhteen aloittaneista osa siirtyy työelämään tai opintoihin, osa jatkaa vapaaehtoistyötä yksilöllisen työkykyä vahvistavan tuen rinnalla
- asiakkaiden tarpeiden mukaan järjestetään täydennyskoulutusta
- heinä-elokuussa uusista aloitustapaamisista viestiminen- elo-syyskuussa ohjausryhmän tapaaminen

Syyskuu 2026-helmikuu 2027

- aloitustapaamiset kolmella paikkakunnalla
- 12 uutta asiakasta ohjautuu hankkeeseen ja aloittavat tekemään vapaaehtoistyötä
- vapaaehtoistyön rinnalla kulkee yksilövalmennus
- ryhmävalmennukset 2 krt/paikkakunta
- maaliskuussa asiakassuhteen aloittaneista osa siirtyy työelämään tai opintoihin, osa jatkaa vapaaehtoistyötä yksilöllisen työkykyä vahvistavan tuen rinnalla
- asiakkaiden tarpeiden mukaan järjestetään täydennyskoulutusta
- tammi-helmikuussa uusista aloitustapaamisista viestiminen- helmi-maaliskuussa ohjausryhmän tapaaminen

Maaliskuu 2027-joulukuu 2027

- aloitustapaamiset kolmella paikkakunnalla
- 12 uutta asiakasta ohjautuu hankkeeseen ja aloittavat tekemään vapaaehtoistyötä
- vapaaehtoistyön rinnalla kulkee yksilövalmennus
- ryhmävalmennukset 2 krt/paikkakunta
- asiakkaiden tarpeiden mukaan järjestetään täydennyskoulutusta
- syys-lokakuussa asiakassuhteen aloittaneet ja pidempään hankkeessa olleet siirtyvät työelämään tai opintoihin
- asiakkaat, joilla ei ole valmiuksia siirtyä työelämään tai opintoihin jatkavat vapaaehtoistyötä järjestömme tukemana
- loka-marraskuussa ohjausryhmän tapaaminen
- hankkeen raportointi

7. TOIMINNAN ARVIOINTI

Hankkeen seuranta ja arviointi pohjautuu olemassa oleviin MieliHyvin ry:n seurannan ja arvioinnin käytäntöihin. Määrällistä ja laadullista tietoa kerätään järjestelmällisesti pitkin hankekautta. Kohderyhmän ääni kuuluu järjestössämme vahvasti ja heidän esittämiä kehittämis ehdotuksia toteutetaan ja testataan ketterästi kesken toimintakauden. Hankkeen ohjausryhmä kokoontuu puolivuositain arvioimaan toiminnan tuloksellisuutta.

Järjestelmällisesti kerättävä määrällinen tieto:

- toimintaan osallistuvien eri henkilöiden määrä
- asiakasohjausta tekevien yhteistyökumppaneiden lukumäärä ja yhdenottokerrat
- yksilö- ja ryhmävalmennusten lukumäärä
- eri toimintoihin osallistuvien määrä
- vapaaehtoistyön taustaorganisaatioiden lukumäärää ja taustaorganisaatiosta osallistuvien
- EURA-järjestelmän seurattavat tiedot

Määrälliset tulokset

- Hankkeessa tavoitetaan yhteensä **46** henkilöä
- 10 % osallistujista ohjautuu eteenpäin opiskelemaan, työelämään tai omaan toimintaa tukeviin palveluihin (ESR+ rahoituksen tulosindikaattorit)

Laadulliset tulokset

Hankkeeseen osallistuvien

- osallisuuden kokemus vahvistuu
- toivon tunne ja usko tulevaisuuteen vahvistuu
- kyky tunnistaa vahvuuksiaan, taitojaan, arvojaan ja osaamistaan paranee
- kyky asettaa tavoitteita ja suunnata toimintaansa niiden mukaan paranee
- työ – ja/tai toimintakyky jollakin osa-alueella paranee (esim. mielen hyvinvoinnin tai arjen hallinnan taidot)

Laadullisia tuloksia mitataan kyselyllä, joka muokataan THL:n osallisuusindikaattorista ja Työterveyslaitoksen kykyviisarista hankkeelle sopivaksi.

Ohjausryhmä

Hankkeeseen perustetaan ohjausryhmä, joka koostuu MieliHyvin ry:n hallinnon edustajasta, kokemusasiantuntijasta tai vapaaehtoisesta, asiakasohjausta tekevän yhteistyökumppanin edustajasta, vapaaehtoistyötä tarjoavan organisaation edustajasta ja muista mahdollisista yhteistyökumppaneista, joilla on asiantuntijuutta työllistymistä edistävästä toiminnasta, käytetyistä työskentelymenetelmistä ja hankkeen kohderyhmän erityispiirteistä.

8. RESURSSIT

Palkattava henkilöstö

Hankkeeseen palkataan 100 % hanketyöntekijä suunnittelemaan ja toteuttamaan hankekokonaisuuden. MieliHyvin ry:n toiminnanjohtaja toimii hanketyöntekijän lähiesihenkilönä, perehdyttää hänet hankkeen työskentelyotteisiin sekä osallistuu toiminnan suunnitteluun, seurantaan ja raportointiin. Työntekijän työtekopaikka on Kaavin toimipisteemme, josta hän kulkee Tuusniemelle ja Juankoskelle.

Toimitilat

Kaavin ja Tuusniemen kuntien sekä Kuopion kaupungin kanssa sovitaan toiminnallisesta ja viestinnällisestä yhteistyöstä. Ryhmätoiminnan tilojen osalta järjestöllämme on jo yhteistyösopimus Tuusniemen kunnan kanssa. Kaavin vanhusten tukiyhdistys ry:n kanssa järjestöllämme on sopimus Kaavin ryhmätilasta ja toimistotilasta. Juankoskella teemme tilojen osalta yhteistyötä Kuopion kaupungin kanssa tai vuokraamme tilat Juankosken Soihtu ry:ltä. Järjestömme päätoimipiste sijaitsee Kuopion keskustassa.

9. HANKKEEN TALOUSARVIO

Pohjois-Savon hyvinvointialueelta haetaan kumppanuusavustusta Pohjois-Savon ELY-keskuksen kansalaistoimijalähtöisen kehittämisen ESR+-hankkeen omarahoitusosuuteen. Hankehakemus on jätetty ELY:lle 12.3.2025. Jos ELY myöntää rahoituksen, hanke alkaa 1.7.2025 ja päättyy 31.12.2027 (2,5 vuotta). Kumppanuusavustus jakautuu näin ollen kolmelle vuodelle 2025, 2026 ja 2027.

Tuotot

Pohjois-Savon ELY-keskus	140 000 €
Omarahoitusosuus 20 %	35 000 €
Pohjois-Savon hyvinvointialue 18%	31 500 €
MieliHyvin Savosta ry 2 %	3 500 €
Tuotot yhteensä	175 000 €

Kulut

Henkilöstökulut	125 000 €
Flat rate 40 %	50 000 €
Kulut yhteensä	175 000 €

Flat rate 40 % käytetään

- hanketyöntekijän matkakuluihin
- tiedottamisen materiaaleihin
- ryhmätapaamisten materiaali- ja tarjoilukuluihin
- asiakkaiden mahdollisiin matkakuluihin
- asiakkaiden täydennyskoulutuksen kuluihin (ostopalvelut)
- hankkeesta aiheutuviin toimisto – ja toimitilakuluihin sekä laskennallisiin yleiskuluihin

Hankkeen toimitilakulut ovat vähäiset, koska hankkeessa käytetään pääasiassa olemassa olevia toimitiloja.

Hankkeen tarkempi talousarvio on liitteissä.

10. TUETTU VAPAAEHTOISTYÖ ERI ORGANISAATIOISSA

Järjestömme pystyy itse tarjoamaan Kaavin ja Tuusniemen STEA-avusteiseen toimintaan sisältyviä vapaaehtoistehtäviä hankkeessa (mm. ryhmänohjaus, keittiön ja tapahtumien avustavat tehtävät, etäyhteyksien valvominen, tiedottaminen ja tukihenkilönä toimiminen). Tavoitteenamme ei kuitenkaan ole hankkia uusia vapaaehtoisia STEA-avusteiseen toimintaamme hankkeen kautta. Kaavilla ja Tuusniemellä työskentelee tällä hetkellä 10 vapaaehtoistamme ja se on täysin riittävä määrä nykyisen toiminnan ylläpitämiseen.

Olemme olleet yhteydessä seuraaviin Koillis-Savossa toimiviin järjestöihin ja selvittäneet hankkeeseen osallistuvien mahdollisuuksia toimia niissä vapaaehtoisena:

Juankosken Soihtu ry

Juankoskella toimiva mielenterveysjärjestö, jolla on omat toimitilat ja säännöllistä toimintaa neljästi viikossa. Järjestössä on tarjolla monipuolisesti mm. harrasteisiin liittyviä ryhmänohjaustehtäviä sekä avustavia tehtäviä liittyen keittiön toimintaan, tapahtumien järjestämiseen, tiedottamiseen ja toimistoon. Järjestömme on vuosina 2021–2022 neuvotellut Juankosken Soihtu ry:n kanssa hallinnollisesta järjestöjen yhdistymisestä. Tämän takia järjestöllämme on Juankosken paikallistuntemusta.

MLL Järvi-Suomen piiri (MLL Kaavin/Tuusniemen/Juankosken paikallisyhdistys ry)

MLL Järvi-Suomen piiri ja paikallisyhdistykset tarjoavat vapaaehtoistehtäviä lapsien ja lapsiperheiden kanssa työskentelyyn Kaavilla, Tuusniemellä ja Juankoskella. MLL:lla voi toimia monipuolisesti erilaisissa tukihenkilötehtävissä tai avustaa paikallisyhdistysten tapahtumissa. MLL:llä on käynnistynyt Ystävä on vertainen -toiminta, jossa vapaaehtoinen mahdollistaa kahden lapsen tutustumisen toisiinsa. MLL:n vapaaehtoiset saavat tukea, perehdytystä ja koulutusta järjestön työntekijöiltä.

11. HANKKEEN MUUT YHTEISTYÖKUMPPANIT

Pohjois-Savon hyvinvointialue, IPS-hanke

Tässä hankkeessa hyödynnetään samankaltaista työskentelyotetta kuin Pohjois-Savon hyvinvointialueen Lainesairaalaossa käynnissä olevassa IPS-hankkeessa. Lainesairaalan IPS-hankkeen kohderyhmänä on psykoosisairautta sairastavat henkilöt. IPS-hankkeen työntekijän mukaan tarve hankkeen kaltaiselle toiminnalle olisi laajemmalla kohderyhmällä ja etenkin perusterveydenhuollon mielenterveys – ja päihdepalveluissa. Tämä hanke täydentää Lainesairaalan IPS-hanketta ja tarjoaa mahdollisuuksia IPS-hankkeen kanssa tehtävään laajempaan kehittämistyöhön mielenterveys – ja päihdetoipujien työ- ja toimintakyvyn edistämisessä.

12. MITEN POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUE HYÖTYY HANKKEESTA?

- Hankkeessa kehitetään ja testataan uusi mielen hyvinvointia tukeva toimintamalli, joka voidaan laajentaa koko Pohjois-Savon hyvinvointialueelle.
- Hanke sisältää uudenlaisen toipumisorientaatiota ja logoterapiaa sisältävän työskentelyotteen testaamisen mielen hyvinvoinnin tukemiseen ja toimintakyvyn parantamiseen. Työskentelyllä kohdataan asiakas kokonaisvaltaisesti ja huomioidaan juurisyitä asiakkaan tämänhetkisen elämäntilanteen taustalla.
- MieliHyvin ry tuo vahvaa mielenterveysosaamista työllistämisen hankkeeseen. Useimmat työttömät työnhakijat ja työelämän ulkopuolella olevat ovat kohdanneet mielenterveys- ja/tai päihdeongelmia elämänsä aikana.
- MieliHyvin ry:n nykyinen toiminta on painottunut erikoissairaanhoidon kanssa tehtävään korjaavan toimintaan, vaikka toiminnassa olisi valmiina toimintamalleja ja rakenteita ennaltaehkäisevään toimintaan. Tällä hankkeella toimintaa siirretään enemmän ennaltaehkäisevään työhön ja laajennetaan kohderyhmää henkilöihin, jotka eivät ole psykiatrisen erikoissairaanhoidon piirissä. Tämä on tärkeää myös siksi, että havaintojemme mukaan pienillä paikkakunnilla stigma mielenterveys - ja päihdekuntoutujia kohtaan on vahva ja se toimii esteenä osallistua MieliHyvin ry:n toimintaan.
- Hankkeessa kehitetään ja vahvistetaan yhteistyötä Pohjois-Savon hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa. Hanke tarjoaa uuden toiminnan, johon etenkin sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaita voidaan ohjata. Hankkeessa hyödynnetään samankaltaista työskentelyotetta kuin Lainesairaalassa käynnissä olevassa IPS-hankkeessa. Tämä hanke tarjoaa mahdollisuuksia IPS-hankkeen kanssa tehtävään laajempaan kehittämistyöhön mielenterveys – ja päihdetoipujien työ- ja toimintakyvyn edistämisessä.
- Hanke tavoittaa henkilöitä, jotka eivät ole minkään palveluiden piirissä. Henkilöiden tavoittamiseen hyödynnetään hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyökumppaneiden lisäksi muita MieliHyvin ry:n verkostoja ja kontakteja, joilla on paikallistuntemusta alueen asukkaista.
- Hanke vähentää Pohjois-Savon hyvinvointialueen asukkaiden yksinäisyyden kokemusta, lisää aktiivisuutta ja vahvistaa osallisuutta. Hankkeen kautta useampi asiakas voi kokea olevansa tarpeellinen yhteiskunnassa ja tekevänsä yhteiskunnallisesti merkittävää vapaaehtoistyötä.
- Hanke kohdistuu harvaan asutulle alueelle, josta Pohjois-Savon hyvinvointialue karsii tällä hetkellä palveluita. Hankkeen yhtenä tavoitteena on paikata palvelujen aukkokohtia ja kohdistaa palveluita sinne, missä sairastavuuden ja työttömyyden tunnusluvut ovat korkeimmat. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen sairastavuusindeksin (2019) mukaan Pohjois-Savossa on koko Suomeen verrattuna eniten vakavaa mielenterveyden häiriöitä sairastavia henkilöitä. Koko Suomen vertailulukuun (100) nähden Kaavin (217,6) ja Tuusniemen (209,7) mielenterveysindeksit kertovat ikävää viestiä mielenterveysongelmien yleisyydestä alueellamme. Kaavin (11,2 %) ja Tuusniemen (10,7 %) kunnat ovat myös mielenterveyden häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien tilastoissa kärkipaikalla verrokkikuntiin (4,0 %) nähden (Kaavin ja Tuusniemen hyvinvointikertomukset 2023).
- Hanke vahvistaa MieliHyvin Savosta ry:n maakunnallista toimintaa ja verkostoja sekä turvaa järjestölähtöisen mielenterveystyön kehittämisen ja jatkumisen maakunnassa. Asiakkaat,

jotka eivät työllisty tai siirry opintoihin hankkeen aikana, voivat siirtyä MieliHyvin ry:n STEA-avustetun toiminnan piiriin. Tämä vähentää pitkällä aikavälillä sosiaali – ja terveyspalveluiden käyttöä alueella.

- Hanke edistää järjestöjen yhteistyötä maakunnassa

13. HANKKEEN JATKUVUUS

Hankkeessa kehitettyä toimintamallia pystytään jatkamaan hankkeen päätyttyä ainakin osittain osana järjestömme STEA-avusteista toimintaa Kuopiossa, Kaavilla ja Tuusniemellä. Digitaalisia välineitä hyödyntäen toimintaa voidaan mahdollisesti tarjota myös muille paikkakunnille. Järjestömme tekee yhteistyötä muiden Mielenterveyden keskusliiton jäsenjärjestöjen kanssa Juankoskella, Siilinjärvellä, Sonkajärvellä, Kiuruvedellä, Iisalmessa ja Varkaudessa. Vuonna 2024 päättyneessä STEA-hankkeessa saimme uuden toimintamallin levittämiseen tukea Mielenterveyden keskusliitolta. Uskomme, että Mielenterveyden keskusliitto lähtisi tukemaan tässä hankkeessa kehitetyn toimintamallin levittämistä, jos pystymme osoittamaan toiminnan olevan tuloksellista ja vaikuttavaa.

14. HANKKEEN LIITTYMINEN MIELIHYVIN RY:N STEA-AVUSTETTUUN TOIMINTAAN

Järjestömme tarjoaa täysi-ikäisille vapaaehtois – ja vertaistoimintaa mielen hyvinvoinnin tueksi Kuopiossa, Kaavilla ja Tuusniemellä. Toiminta on pääasiassa rahoitettu STEA:n kohdennetulla yleisavustuksella. Kaikki toimintaan osallistuvat ovat mielenterveyssyistä työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuntoutustuella, eikä heistä suurimmalla osalla ole valmiuksia siirtyä työelämään. Tuettua vapaaehtoistoiminnan mallia ei ole mahdollista kehittää nykyisillä resursseillamme, varsinkin kun ottaa huomioon lähivuosien valtionavustuksiin kohdistuvat leikkaukset. Järjestömme strategisena tavoitteena on vahvistaa maakunnallista ja ennaltaehkäisevää toimintaa sekä laajentaa kohderyhmää henkilöihin, joiden olisi järjestömme tuella kuntoutuessaan ja toipuessaan mahdollisuus siirtyä työelämään tai aloittaa opinnot.

15. KUVAUS HANKKEEN VALMISTELUSTA

- Hanketta on valmisteltu Koonto-hankkeen kanssa
- Pohjois-Savon hyvinvointialueen sosiaalisen kuntoutuksen kanssa on käyty keskustelua joulukuussa 2024 hankkeen tarpeesta ja mahdollisuudesta asiakasohjaukseen. Sosiaalisen kuntoutuksen näkökulmasta hanke vastaa heidän asiakkaidensa tarpeisiin ja heillä on asiakkaita, joita ohjata hankkeeseen.
- Kansalaistoiminnan keskus Tukipilarilta on kartoitettu mahdollisia taustajärjestöjä vapaaehtoistyöhön. Tukipilarin mukaan mahdollisia taustajärjestöjä on runsaasti. Taustajärjestöjen tavoittamiseksi voidaan tarvittaessa hyödyntää Tukipilarin tiedotuskanavia.
- Keskustelua on käyty kohderyhmän tavoittamisesta ja mahdollisista hankkeeseen ohjautuvista henkilöistä Kaavin kunnan entisen sosiaaliohjaajan kanssa. Hänen kanssaan on todettu, että kohderyhmän tavoittamiseksi saattaa joutua käyttämään etsivän työn menetelmiä ja muita verkostoja kuin pelkästään julkisia palveluita.
- Ryhmätapaamisten sisältöjä on suunniteltu haastattelemalla järjestössämme työskenteleviä työntekijöitä (mukaan lukien palkkatuella työskennelleet), joilla on

kokemusta pitkäaikaistyöttömyydestä sekä sairauksien ja yksinäisyyden vaikutuksesta työkykyyn. Sisältöjen suunnitteluun on vaikuttanut myös aikaisemmat kokemuksemme kuntoutuksessa työtoiminnassa, työkokeiluissa ja harjoitteluissa olevista työntekijöistämme, joilla kaikilla on ollut haasteita työllistyä mielenterveyden häiriöiden ja/tai riippuvuussairauksien takia.

- Järjestömme perustoimintaan osallistuvat ovat ilmaisseet kiinnostuksensa osallistua tämänkaltaiseen hankkeeseen. Suurimmalla osalla perustoimintaamme osallistuvista ei ole valmiuksia siirtyä työelämään tai opintoihin.
- Toipumisorientaation mukaisen työtteen käyttöön työllistymispalveluissa (IPS-hanke) on tutustuttu syyskuussa 2024 Etelä-Pohjamaan hyvinvointialueella. Saman hankkeen vastaavaa työntekijää Pohjois-Savon hyvinvointialueen Lainesairaалassa on haastateltu.
- Hankkeen suunnitteluun osallistuva henkilö suorittaa parhaillaan logoterapian opintoja.
- ESR+ -hankkeiden päällekkäisyyksistä on käyty keskustelua ViaDia Pohjois-Savo ry:n työntekijöiden kanssa.

16. HANKKEEN SUHDE MUIHIN HYVINVOINTIALUEEN TUKEMIIN ESR+-HANKKEISIIN

ViaDia Pohjois-Savo ry, Osaava työikä -hanke

Osaava työikä -hanke on toimialueeltaan, kohderyhmältään ja toiminnoiltaan erittäin laaja, joten päällekkäisiltä toiminnoilta ei voida täysin välttää. Hanke toimii Kaavilla ja Juankoskella. Tuusniemellä ei ole hankkeen toimintaa. Olemme olleet yhteydessä ViaDia Pohjois-Savo ry:n projektipäällikköön ja Kaavin hanketyöntekijään sekä tutustuneet Kaavin ViaDia-toriin ja kohtaamisasemaan paikan päällä. Hankkeen tiedotteissa etsitään pääasiallisesti työttömiä työnhakijoita. Hankkeessa on mainittu vapaaehtoistyö, mutta hankkeeseen ohjautuvat asiakkaat tekevät sitä pääasiassa ViaDian omissa toimipisteissä. Hankkeessa toteutetaan mielenterveyteen liittyvää ryhmätoimintaa. Osaava työikä -hanke on käynnistynyt tammikuussa 2025. Monet toiminnot ja mahdolliset päällekkäisyydet tarkentuvat vasta hankkeen edetessä.

Tämä hanke kohdistuu pienemmälle alueelle, jolloin alueen erityistarpeet pystytään huomioimaan paremmin. Hanketyöntekijämme tulee työskentelemään Kaavin toimipisteessämme. Tämän hankkeen vahvuudet ovat erityisesti mielenterveys – ja päihdeongelmat sekä kuormittavat elämäntilanteet huomioivassa uudenaikaisessa työskentelyotteessa. Hankkeemme tukee myös henkilöitä, jotka eivät ole vielä ilmoittautuneet työttömiksi työnhakijoiksi. Tämän hankkeen vapaaehtoistoimintaa ei sidota hakijan omaan toimintaan vaan vapaaehtoistyön mahdollisuuksia etsitään asiakkaan tarve edellä. Hankkeen ryhmätoiminnot toteutetaan ketterästi asiakkaiden tarpeiden mukaan ja niissä hyödynnetään pääasiassa yhteistyökumppaneiden olemassa olevia palveluja esim. Pohjois-Savon Marttojen tai Sydänpiirin ravitsemusohjaus ja kuntien liikunnanohjaajien palvelut.

17. HANKKEEN YHTEYSHENKILÖ

Toiminnanjohtaja Maija Tapanainen

p. 0400 889 827

email: maija.tapanainen@mielihyvinry.fi

www.mielihyvinry.fi

Lähteet:

Deegan P. E., 2001: Recovery as a Self-Directed Process of Healing and Transformation. Occupational Therapy in Mental Health

Nordling Esa, 2023: Toipumisorientaatio mielenterveystyössä

Slade M., Amering M., Oades L., 2008: Recovery: an international perspective. Epidemiology and Psychiatric Sciences.

Suomen Logoterapiainstituutti Oy, 2024: Kestävää elämää-kurssi

Turunen Sanna, 2017. [Vertaisohjaajina toimivien mielenterveyskuntoutujien oppiminen ja](#)

[vertaisohjaajana toimimisen hyödyt](#). Itä-Suomen yliopisto. Filosofinen tiedekunta. Pro gradu-tutkielma.